

LIETUVOS RESPUBLIKOS PROFESINIŲ SĄJUNGŲ ĮSTATYMO PREAMBULĖS, 1, 2, 3, 4, 8, 9, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 21 STRAIPSNIŲ IR IV SKIRSNIO PAVADINIMO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2013 m. birželio 13 d. Nr. XII-364
Vilnius

(Žin., 1991, Nr. [34-933](#); 1994, Nr. [42-758](#), Nr. [91-1764](#); 1995, Nr. [52-1276](#); 1997, Nr. [65-1539](#); 2001, Nr. [28-901](#); 2003, Nr. [108-4816](#); 2010, Nr. [1-10](#), Nr. [41-1937](#))

1 straipsnis. Preambulės pakeitimas

Pakeisti preambulę ir ją išdėstyti taip:

„Profesinės sąjungos yra savanoriškos, savarankiškos ir savaveiksmės organizacijos, atstovaujančios darbuotojų profesinėms darbo, ekonominėms, socialinėms teisėms ir interesams ir juos ginančios.

Šis įstatymas nustato profesinių sąjungų veiklos pagrindus, jų teises ir atsakomybę santykiuose su darbdaviais, valstybės ir savivaldybių institucijomis bei įstaigomis, profesinėms sąjungoms ginant savo narių interesus.“

2 straipsnis. 1 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 1 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„1 straipsnis. Teisė jungtis į profesines sąjungas

Fiziniai asmenys, turintys darbinį teisnumą ir veiksnumą, turi teisę laisvai steigti ir stoti į profesines sąjungas valstybės, šakos ar teritoriniu lygiu ir dalyvauti jų veikloje. Įmonės ar jos struktūrinio padalinio lygiu organizuotų profesinių sąjungų nariais gali būti tik tos įmonės ar jos struktūrinio padalinio darbuotojai.

Profesinės sąjungos steigėjai gali būti Lietuvos Respublikos piliečiai ir užsieniečiai, turintys darbinį teisnumą ir veiksnumą.

Šio įstatymo taikymo ypatumai krašto apsaugos, policijos, valstybės saugumo ir kitose organizacijose gali būti nustatyti šių organizacijų veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose.

Darbdavys, jo įgaliotasis atstovas negali būti jo įmonėje, įstaigoje, organizacijoje veikiančių profesinių sąjungų narys.“

3 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 2 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„2 straipsnis. Profesinių sąjungų narystė

Į profesinę sąjungą įstojama ir iš jos išstojama profesinės sąjungos įstatuose (statute) nustatyta tvarka.

Profesinių sąjungų nariai, teisėtai dirbantys pagal darbo sutartis ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais Lietuvos Respublikos teritorijoje, turi visas profesinės sąjungos narių teises ir pareigas, nustatytas profesinių sąjungų įstatuose (statute).

Kiti profesinių sąjungų nariai turi visas profesinės sąjungos narių teises ir pareigas, nustatytas profesinių sąjungų įstatuose (statute), išskyrus teisę balsuoti priimant sprendimus dėl streiko skelbimo, kolektyvinių sutarčių sudarymo ir vykdymo bei dėl kitų klausimų, kurie gali turėti įtakos darbuotojų ar kitais įstatymų nustatytais pagrindais dirbančių asmenų teisėms ir pareigoms.“

4 straipsnis. 3 straipsnio 2 dalies pakeitimas

Pakeisti 3 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„Valstybės ir savivaldybių institucijoms bei įstaigoms, darbdaviams, jų įgaliotiesiems

atstovams, įmonėms, įstaigoms, organizacijos valdymo organams, administracijai, pareigūnams, politinėms partijoms ir kitoms organizacijoms draudžiama kištis į profesinių sąjungų vidaus reikalus. Asmenys, trukdantys teisėtą profesinių sąjungų veiklą, atsako pagal įstatymus.“

5 straipsnis. 4 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 4 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„4 straipsnis. Profesinių sąjungų veiklos teisiniai pagrindai

Profesinės sąjungos veikia, laikydamosi Lietuvos Respublikos Konstitucijos, šio ir kitų Lietuvos Respublikos įstatymų, Tarptautinės darbo organizacijos konvencijų, ir savo veiklą grindžia nustatyta tvarka įregistruotais profesinės sąjungos įstatais (statutu).

Valstybės, šakos ar teritoriniu lygiu organizuotos profesinės sąjungos pagal steigimo dokumentuose nustatytą kompetenciją įmonėse, įstaigose, organizacijose turi teisę steigti savo padalinius ir veikti juose.“

6 straipsnis. 8 straipsnio 2 dalies 8 punkto pakeitimas

Pakeisti 8 straipsnio 2 dalies 8 punktą ir jį išdėstyti taip:

„8) atstovaujantieji organai ir kiti kolegialūs organai (jei jie sudaromi), jų kompetencija, sudarymo tvarka, narių ir pirmininko skyrimo (rinkimo) ir atšaukimo tvarka;“.

7 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 9 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„9 straipsnis. Profesinės sąjungos, jų susivienijimų veiklos sustabdymas ar nutraukimas

Profesinės sąjungos, jų susivienijimų veikla gali būti sustabdyta ir nutraukta:

- 1) jų įstatuose (statute) nustatyta tvarka;
- 2) teismo sprendimu.

Jei profesinė sąjunga, jų susivienijimas pažeidžia Lietuvos Respublikos Konstituciją, šį ir kitus Lietuvos Respublikos įstatymus, prokuroras apie pažeidimą raštu praneša profesinės sąjungos, susivienijimo valdymo organams ir nurodo terminą, per kurį pažeidimai turi būti pašalinti. Jei pažeidimai nepašalinti, prokuroras turi teisę kreiptis į teismą dėl profesinės sąjungos, jų susivienijimo veiklos sustabdymo.

Teismo sprendimu profesinių sąjungų, jų susivienijimų veikla gali būti sustabdyta ne ilgesniam kaip 3 mėnesių laikotarpiui. Jei per šį laiką nepašalinamas nurodytas pažeidimas, teismo sprendimu profesinių sąjungų, jų susivienijimų veikla gali būti nutraukta.

Profesinių sąjungų, jų susivienijimų veikla teismo sprendimu taip pat gali būti nutraukta, kai profesinės sąjungos, jų susivienijimai per metus nuo tos dienos, kai jų veikla teismo sprendimu buvo sustabdyta, vėl pažeidžia Lietuvos Respublikos Konstituciją ar šį įstatymą.“

8 straipsnis. 13 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 13 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„13 straipsnis. Darbdavio pareigos santykiuose su profesinėmis sąjungomis

Darbo, ekonominius, socialinius klausimus įstatymų numatytais atvejais darbdavys privalo spręsti, suderinęs su profesinės sąjungos organais.

Darbdavys privalo užtikrinti profesinių sąjungų veiklos sąlygas, numatytas kolektyvinėse ir kitose jų tarpusavio sutartyse.

Darbdavys sudaro sąlygas darbuotojų profesinės sąjungos narių švietimui. Kolektyvinėje sutartyje šiam tikslui gali būti numatomas tam tikras lėšų procentas nuo darbo užmokesčio fondo. Darbuotojo ir profesinės sąjungos prašymu darbdavys suteikia darbuotojui

iki 3 dienų nemokamų atostogų per metus švietimui ir mokymuisi.

Darbdavys profesinės sąjungos įgaliotiesiems atstovams, atliekantiems kontrolės funkciją, pateikia jų prašomą informaciją apie darbo, ekonomines ir socialines sąlygas ir užtikrina jų teisę atlikti kitas šio įstatymo 17 straipsnyje numatytas funkcijas.

Profesinės sąjungos atstovaujamųjų ir (arba) valdymo organų nariai pareigas paprastai atlieka darbo metu. Tuo tikslu šie nariai profesinių sąjungų posėdžiams ir jų pareigoms atlikti atleidžiami nuo darbo ne mažiau kaip 60 darbo valandų per metus, jei kolektyvinėje sutartyje nenumatyta kitaip. Už šį laiką jiems mokamas vidutinis darbo užmokestis.“

9 straipsnis. IV skirsnio pavadinimo pakeitimas

IV skirsnio pavadinime vietoj žodžio „organai“ įrašyti žodžius „ir savivaldybių institucijos bei įstaigos“ ir skirsnio pavadinimą išdėstyti taip:

„IV skirsnis. Profesinės sąjungos ir valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos“.

10 straipsnis. 14 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 14 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„14 straipsnis. Profesinių sąjungų teisė teisės aktų leidyboje

Profesinės sąjungos ir jų susivienijimai teikia pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms bei įstaigoms dėl teisės aktų darbo, ekonominių ir socialiniais klausimais priėmimo, pakeitimo ar panaikinimo.“

11 straipsnis. 15 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 15 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„15 straipsnis. Profesinių sąjungų teisių gynimas

Profesinės sąjungos atstovauja savo nariams ir įstatymų nustatyta tvarka gina savo ir savo narių teises ir teisėtus interesus valstybės ir savivaldybių institucijose bei įstaigose.

Profesinės sąjungos, gindamos savo narių teises ir teisėtus interesus, gali sudaryti susitarimus su valstybės ir savivaldybių institucijomis bei įstaigomis.“

12 straipsnis. 16 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 16 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„16 straipsnis. Valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų teikiama pagalba profesinėms sąjungoms

Profesinės sąjungos ir jų susivienijimai iš valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų turi teisę gauti savo veiklai reikalingą informaciją darbo, ekonominių ir socialiniais klausimais, kurią valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos privalo pateikti įstatymų nustatytais terminais.

Valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos skatina derybas tarp profesinių sąjungų ir darbdavių ar jų organizacijų.“

13 straipsnis. 17 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 17 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„17 straipsnis. Profesinių sąjungų teisė kontroliuoti darbo ir profesinių sąjungų įstatymų laikymąsi

Profesinės sąjungos turi teisę kontroliuoti, kaip darbdavys laikosi ir vykdo su jų atstovaujamų darbuotojų teisėmis ir interesais susijusius darbo, ekonominius ir socialinius įstatymus, kolektyvines sutartis ir susitarimus. Šiems tikslams profesinės sąjungos gali turėti inspekcijų, teisinės pagalbos tarnybų ir kitų institucijų.

Profesinės sąjungos, jų inspekcijos informaciją dėl darbo įstatymų, kitų norminių teisės aktų, kolektyvinių sutarčių normatyvinių nuostatų laikymosi pažeidimo ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo pažeidimo padarymo arba sužinojimo apie pažeidimo padarymą momento perduoda Valstybinės darbo inspekcijos teritoriniam skyriui.“

14 straipsnis. 20 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 20 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„20 straipsnis. Profesinių sąjungų ir jų narių teisių gynimas

Profesinės sąjungos ir jų nariai įstatymų nustatyta tvarka turi teisę kreiptis į teismą dėl jų teisių ir teisėtų interesų pažeidimo.

Asmenys, neteisėtais veiksmais padarę žalą profesinei sąjungai, privalo ją atlyginti įstatymų nustatyta tvarka.“

15 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 21 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„21 straipsnis. Profesinių sąjungų narių darbo teisių garantijos

Darbdavys negali atleisti iš darbo darbuotojo, išrinkto į įmonėje, įstaigoje, organizacijoje veikiančios profesinės sąjungos atstovaujamąjį ir (arba) valdymo organą laikotarpiu, kuriam jie išrinkti, darbdavio iniciatyva nesant darbuotojo kaltės negavęs tos profesinės sąjungos atstovaujamojo ir (arba) valdymo organo išankstinio sutikimo.

Šio straipsnio pirmojoje dalyje nurodytiems darbuotojams skiriant drausmines nuobaudas, išskyrus drausminę nuobaudą – atleidimą iš darbo, taip pat reikalingas išankstinis profesinės sąjungos atstovaujamojo ir (arba) valdymo organo sutikimas.

Profesinių sąjungų nariams, atleistiems iš darbo dėl jų išrinkimo į profesinės sąjungos atstovaujamuosius ir (arba) valdymo organus, pasibaigus jų narystei šiuose organuose, suteikiamas pirmesnis darbas (pareigos), o jeigu jo (jų) nėra, – kitas lygiavertis darbas (pareigos) toje pačioje arba darbuotojo sutikimu kitoje įmonėje, įstaigoje, organizacijoje.

Įmonės, įstaigos, organizacijos darbuotojas, išrinktas į tos įmonės, įstaigos, organizacijos profesinės sąjungos atstovaujamuosius ir (arba) valdymo organus ir dėl to nutraukęs darbo santykius, prilyginamas tos įmonės, įstaigos, organizacijos darbuotojui ir jam visą pareigų ėjimo laiką taikomos socialinės garantijos.

Kitos garantijos darbuotojams, išrinktiems į profesinės sąjungos atstovaujamuosius ir (arba) valdymo organus, gali būti nustatytos kolektyvinėse ir kitose sutartyse.“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTĖ

DALIA GRYBAUSKAITĖ